

Pentru această ultimă ediție de cronică⁸¹ I. Bogdan a folosit originalul grec al cronicei lui Manase în ediția de la Bon,⁸² — cu specificarea din partea lui I. Bogdan a părții lipsă în originalul grec însă existentă în traducerea latină a lui Leunclavius — iar ca text de bază al traducerii medio-bulgare a utilizat codicele sinodal dela Moscova, dînd în aparatul critic negativ — lucrat ca și în *Letopisețul lui Azarie* —⁸³ variantele din codicele dela Tulcea și cel dela Vatican.⁸⁴ Pe acestea din urmă le notează respectiv cu inițialele T și V — cu S însemnînd lipsurile din codicele Sinodal, — iar cu M ediția Miklosch a textului *Trojanska priča*. La sfîrșitul textului — prezentat ca și majoritatea lucrărilor din acest domeniu ale lui I. Bogdan, în ediție istorică — se află un glosar slavo-romîno-grec, în care I. Bogdan notează printr-un asterisc cuvintele lipsă din *Lexiconul* clasic al lui Miklosich. Această lucrare postumă a lui I. Bogdan nu numai că a fost bine primită de mai toți specialiștii dar e și utilizată din plin. Astfel, Iu. Trifanov scrie că în știința slavistici de mult se simțea nevoia de o ediție a traducerii medio-bulgare a lui Manase. Această nevoie a fost satisfăcută abia în anul 1922 prin pregătirea cu mare osîrdie și muncă dirză a ediției de către răposatul profesor român Ioan Bogdan. Ediția este după cele trei copii ale traducerii medio-bulgare — cele mai importante — dela Moscova, Vatican și Tulcea ; — prima luată ca bază, celelalte ca variante. Este regretabil numai că profesorul Bogdan n-a trăit ca să adauge ediției și studiul necesar « și să se folosească adîncă studiere a monumentului, pe care I. Bogdan a făcut-o în legătură cu ediția. Prefața scrisă de profesorul

⁸¹ Copiile textului acestei ediții se află în Biblioteca Academiei R. P. Romîne, Manuscrise fond romînesc Nr. 5213 și 5214 — acest din urmă manuscris este adnotat de I. Bogdan și în unele locuri are și traducerea romînească (D a m i a n P. B o g d a n, *Ioan Bogdan și manuscrisele lui din Biblioteca Academiei Romîne*, p. 19).

⁸² Este vorba de Constantini Manassis: *Breviarum historiae metricum*, recognovit Immanuel Bekkerus, Bonnae MDCCCXXXVII, în colecția: « *Corpus scriptorum historiae Byzantinae* », editio emendator et copiosior consilio B. G. Niebuhrii C. F. Instituta auctoritate Academiae litterarum regiae Borussicae continuata. Exemplarul din această ediție — folosit de I. Bogdan și cu adnotările sale — deosebit de importante (I. Bogdan indică marginal părțile traduse prescurtat sau greșit și cele chiar omise în traducerea medio-bulgară față de originalul grec) se află în Biblioteca Arhivelor Statului din Orașul Stalin și ne-a fost pus la dispoziție de C. Stoide, căruia îi exprimăm mulțumiri și pe această cale.

⁸³ Această metodă greșită de lucru a aparatului critic negativ îl face pe Const. Grecescu să creadă că I. Bogdan renunțase să mai publice ediția Manase, căci deși ea reprezintă « o muncă istovitoare în ceea ce se vede, dar nu e metodică și nu e la nivelul științific al publicațiilor de această natură ale vremii » (comunicare scrisă din 30. X. 1957). Faptul că I. Bogdan a aplicat aceiași metodă și la *Letopisețul lui Azarie* și că în 1913 scria lui N. Iorga că se ocupă cu Manase, ne face să ne îndoim de cele afirmate de Const. Grecescu.

⁸⁴ Așa dar afirmația lui I. Bianu din prefață că I. Bogdan n-a cunoscut direct codicele de la Vatican este eronată — în același sens să se rectifice și cele scrise de N. Cartoian în « *Slavia* » III (1924—1925), p. 172. Și susținerea lui I. Bianu este deadreptul surprinzătoare cînd există scrisorile lui I. Bogdan din 27 decembrie 1889, din 25 aprilie, 11 și 25 octombrie 1890 adresate chiar lui I. Bianu — ce le-am citat mai sus, care atestă dorința lui I. Bogdan de a colaționa codicele de la Vatican și realizarea acesteia.